

Kialakult az alkotómunka termékeny légköre

Dr. Szabó Zoltán nyilatkozata

Rektor Úr, most amikor búcsúzik egyetemüdtől, búcsúzik Szegedtől, milyen érzéssel gondolt vissza az itt töltött évekre? Mit tart szegedi működése legfontosabb eredményének?

Amikor több mint húsz évvel ezelőtt átvettem a szegedi szerves kémiai tanszék vezetését, majd három évvel ezelőtt mint kinevezett rektor, az egyetem vezetését, arra törekedtem, hogy mind a tanszéki munkában, mind az egyetem életének valamennyi területén kiegyensúlyozott, céltudatos és fegyelmezett munka folyjon. A fegyelmesség az eredményes emberi munka egyik alapfeltétele mindennél, az élet, az emberi társadalom minden régiójában. S itt az egyetem, ahol a ho'nap tudósait, szakembereit, új, friss értelmiséget oktunk és nevelünk, különösen nagy a jó munkafegyelmesség jelentősége. Nem szélszövből kívántam meg mind tanszéki munkatársaimtól, mind egybeitt a pontosságát. Az egyik leghatásosabb nevelési tényező a példamutatás. Mi az ifjúságtól, a hallgatóktól pontos, fegyelmességét, alapos, elmélyült tudást követelünk. Tehetünk-e ezt nyugodt lelkiismerettel, ha munkánkat ugyanezen tulajdonságok nem jellemzik, ha magunk híjával vagyunk a tulajdonságoknak? Rektorri működésem legfőbb eredményei egyikének tartom, hogy ezekben az években tovább erősödött a fegyelmesség kialakult az alkotómunka termékeny légköre az egyetemen. Az egyetemről, az Universitas feladatáról való felfogásom ismeretes. Most úgy érzem, adósság nélkül megyek el. Mindent megvalósítottam, minden olyan feladatot elvégeztem, amely megfelelt meggyőződésemnek.

Rektor Úr, az Ön működése egybeesett a felsőoktatási reform gyakorlati megvalósításának időszakával? A József Attila Tudományegyetemen az oktatás-nevelés korszerűsítése érdekében milyen intézkedések történtek?

Fő feladatunknak tekintettük a három év során az oktatómunka korszerűsítését. Esetleg a Művelődésügyi Minisztérium által jóváhagyott tantervi módosításokon túl saját kezdeménnyel felmértük — oktatóink több évtizedes tevékenységének tapasztalatait figyelembe véve — az egyszerű lehetőségeket az első éves hallgatóknak az egyetemi munkába való bevezetésétől egészen az államvizsgáig, a végzésig terjedően; azt, hogy miképpen lehetne a gyakorlati munkára, az életben adódó feladatokra minél jobban és alaposabban felkészíteni az ifjúságot; hogyan lehetne közvetlenebb kapcsolat kialakítani oktatók és hallgatók között, úgy, hogy a kapcsolatot a szaktárgyak alapvetőbb elsajátításához segítséget adjon. S e felmérés tanulságait érvényesíteni igyekeztünk az egyetem tevékenységében. Kialakítottuk az évfolyamfelelősi és a kollégiumi patronálási, illetve seniori rendszert, az Állam és Jogtudományi Kar kezdeményezésére, az ifjúsági jo-

gásnapok rendezvénysorozata már nemcsak hazai, de külföldi érdeklődőket, résztvevőket is vonz Szegedre, s oktatók és hallgatók közös munkájának eredményeként bontakoztak ki egy új, hitelesebb vizsgáztatási rendszer körvonalai. Végül pedig az oktatás-nevelés gyakorlatiabbá, „életközeli” válását segíteni hivatott a különböző gyakorlatok sokasága, amiket az egyetem állami vezetése mindig bátorított, támogatott és segítséget adott egyszerű megvalósításukhoz. A múlt év december 8-án tartott összehozott munkabeszélés a társegyetem és a Minisztérium képviselőinek jelenlétében sok olyan javaslatot kiegészítve összegezte a munka eredményeit, amelyek megvalósítása, a cél: a társadalom érdekeinek megfelelő szakemberképzés színvonalának emelése, a közgyűlés határozatainak hasznosítása már a következő egyetemi vezetés feladata lesz.

Rektor Úr, az Ön véleménye szerint mindazok a célkitűzések, amelyek a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának a felsőoktatásra s általában a kommunista szakemberképzésre, valamint a társadalom és termelés igényeit határozottan szolgáló tudományos munkára vonatkozó határozataiban s más állásfoglalásokban (pl. Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésén) is megfogalmazást nyertek, milyen körülmények közt teljesíthetők?

Véleményem szerint a távlati program teljesítésének, általában a további előrelépésnek döntő feltétele a jó káderpolitika, mindezek előtt a jó professzori kar kialakítása. Ha jó a professzor, jó az oktató munka is. S jó a nevelés is, hiszen a nevelés nem az oktatótól független tényező — jól nevelni igazán csak a jó oktató, a jó oktatás tud. Büszke vagyok rá, hogy szegedi működésem alatt arra értem, friss erőkké gyarapodott a professzori kar, s hogy a Természettudományi Karon három tanszékvezető professzor működik, aki tanítványom volt, s munkám folytatója, örököse. Az elmúlt tanévben egyetemünkön is sor került a IX. Pártkongresszus anyagának feldolgozására. Rögzítettük, s érvényesülni fog az egyetem munkájában mindama szempont, mely az egyetemi tevékenységgel foglalkozik. Az egyetemünkön folyó tudományos munka megszervezése, felmérése a tudományos tervek bevezetése óta folyamatos. Az utóbbi három év alatt inkább az értékelés rendezésére fordítottunk gondot, a Magyar Tudományos Akadémia illetékes szakosztályainak felkérése alapján. Elemeztük az egyetem és a város, a megye kapcsolatát, legutóbb pedig a megyei és városi pártbizottság közös ankétján szerepelt a szegedi tudományos kapacitás jobb kihasználásának kérdése. Magam is vallom, hogy a tudomány eredményeinek a társadalom mindenkorai igényeivel összhangban kell lennie, szolgálnia kell ezeket az igényeket. Több éve foglalkozom a hazai tüdőgyógyászati

Az 1966/67-es tanévvel letelt tudományegyetemünk rektorának, dr. Szabó Zoltán akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanárnak három éves megbízatása. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a József Attila Tudományegyetem rektorává 1967. augusztus 1-től dr. Márta Ferenc tanszékvezető egyetemi tanárt nevezte ki. Lapunknak a búcsúzó rektor — aki megvált szegedi tanszékétől is — s az egyetem új rektora interjúját adott az elmúlt három évben vezetett munkáról, az egyetem fejlődéséről, illetve a következő esztendő feladatairól, a kommunista szakemberképzés célkitűzéseinek megvalósításáról.

tudományos problémáival, dolgozom a Fémipari Tudományos Kutató Intézetben ezen a témán, irányítom a tüdőgyógyászati kapcsolatos kutatásokat. E mellett a Magyar Tudományos Akadémia több bizottságának vagyok tagja, irányítom az ELTE szerveitlen kémia tanszékének munkáját.

Rektor Úr, örömmel hallottuk, hogy a Müncheni egyetem honoris causa doktorai sorába választotta. Ez a megismerés nyilván hosszabb ideje tartó tudományos együttműködés kifejezője is?

Az utóbbi három évben ugrásszerűen megnőtt a szegedi tudományos munkások külföldi utazásainak, szerepléseinek száma. Örvedes tény ez, mert kifejezi az itt dolgozó kutatók eredményeinek megbecsülését, elismerését. Diszdzektorrá választásomban is tudományos munkám elismerését, megbecsülését látom. Valóban hosszabb ideje kapcsolatban állok az ottani természettudományi karral, közös kutatási témánk hozott össze bennünket. Tavaly jártam Münchenben, s e témakörből tartottam előadásokat az egyetemen. Ezután került sor a honoris causa doktorrá választásomra.

Rektor Úr, most búcsúzóskor mit üzen azoknak a fiataloknak, akiket a múlt tanévben még oktatót: a József Attila Tudományegyetem hallgatóinak?

Útravalóul a fiatal nemzedék számára csak egyet adhatok. Négy évtizedes egyetemi működésem tapasztalataiból leszűrt tanácsként mondom: pillanatonyi sikerekért sose áldozzák fel a jövőjüket, a célt, amit becsületesen, tisztán tűztek maguk elé. A nehézségeket ne megalkuvással, hanem harccal legyőzve haladjanak előre pályájukon.

Tanévnyitók

A Tanárképző Főiskola szeptember kilencedikén tartotta ünnepélyes tanévnyitóját a Szabadság filmszínházban. Az előadás helyét foglalta vendégeket: a város párt- és állami vezetéseinek, a szegedi felsőoktatási intézmények képviselőit üdvözölve dr. Szendrői János igazgató tartott ünnepi beszédet, majd az esküt letett elsőéveseket jelképes kézfogással nyilvánította főiskolai hallgatókká. A Művelődésügyi Minisztérium képviselőiben Pálmai Kálmán, osztályvezető helyettes, a főiskola KISZ bizottságának nevében Nagy Antal VB titkár üdvözölte a hallgatókat, majd átadták az aranydiplomákat.

Ma, tizenötödiken déli 12 órakor a Szemésztai Klinika előadótermében lesz az Orvostudományi Egyetem ün-

Rektor Elvtárs! Az utóbbi években megvalósultak a felsőoktatás reformjának célkitűzései a József Attila Tudományegyetemen is. Megérték a feltételek a kommunista szakemberképzés kibontakoztatásához. Ön szerint az oktatás-nevelés terén milyen új tennivalókat tűz napirendre a következő időszakban egyetemünkön a szocialista felsőoktatás további fejlődése?

A következő években, úgy gondolom, a magyar felsőoktatás megújításával és a kommunista szakemberképzés kibontakoztatásával kapcsolatos munkának a nevelés lesz a fő területe. Való igaz, hogy egyetemünkön minden feltétel biztosítva van ahhoz, hogy hatékony világnézeti és szakmai nevelés folyjon az egyetemi oktatás minden területén. Oktatóink ismerik a marxizmus-leninizmust, megfelelő ideológiai-politikai tájékozottsággal bírnak s e tudást képesek alkalmazni a szaktárgyi oktatásban is. Talaját vesztette az a téves nézet, hogy a világnézeti oktatás-nevelés csak a világnézeti tanszék feladata s oldódóban van az a helyenként sokáig meglévő szakmai arisztokratizmus is, mely gátolta a szakmai képzéssel együtt és hatásosan végrehajtható világnézeti nevelés kiteljesedését. Egyetemünk oktatóinak többsége, tanszékvezetőink szinte mindegyike megértette, hogy ma már nem elegendő a marxizmus-leninizmus tételes ismerete, a korszerű oktatás-nevelés feltételezi a megkövetelt ezeknek az ismereteknek az alkalmazását, felhasználását a szaktudományok ismeretanyagának továbbadásában is. Túl a káderpolitikai feltételek biztosításán azonban azt hiszem döntő jelentősége lesz a kommunista szakemberképzés céljainak megvalósításánál annak is, mennyire megfelelő az adott intézményen belül az állami vezetés és az intézmény kommunizálásának, az intézmény pártvezetésének kapcsolata, együttműködése. Sokan félreértik a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. Kongresszusának azt a döntését, amely a hivatali párt-szervezetek — köztük az egyetemi párt-szervezetek — hatáskörét kibővíti, beleszólási jogkört biztosítva

számukra a hivatali ügyvitel minden területén. Nem arról van szó, hogy a hivatali párt-szervek átveszik az ügyek intézésének bizonyos részét, nem hatáskörök egyeztetéséről és határok kialakításáról, hanem arról, hogy a pártvezetés az állami vezetéssel közösen kialakított és vállalt szemlélet alapján működjön együtt: témánknál maradva, az állami és a pártvezetés együttesen kell hogy kimunkálja a nevelési feladatokat s együtt kell hogy gondoskodjon azok végrehajtásáról is. Mint az egyetem rektora, ilyen magasszintű elvi egyetértés és együttműködés alapján, a munka tendenciát közösen kijelölve s azokhoz következetesen ragaszkodva szeretnék együtt dolgozni a kommunista kollektívával, amelynek sok éve tagja vagyok az egyetemen s amelynek támogatását most is magam mögött érzem. Minden tanévben az állami és a pártvezetés megvitátja majd, a főbb tennivalókat s az itt kialakult közös elvi álláspont lesz a mérvadó a konkrét munka során. Az MSZMP Politikai Bizottságának határozata világosan kijelölte számunkra a fejlődés útját, és feladatait. Oszintén remélem, hogy e feladatoknak itt a József Attila Tudományegyetemen is sikerül mindenben eleget tennünk.

A IX. Kongresszus határozata az oktatás-nevelés mellett megjelölték a tudományos kutatómunka új feladatait, fejlődésének új tendenciáit is. Rektor Elvtárs szerint egyetemünkön a tudományos kutatás jelenlegi állapotában mennyire képes megfelelni a társadalom és termelés igényeinek s mi módon lehetne még „életközeli” tenni az itt folyó kutatómunkát?

Néhány héttel ezelőtt a megyei és városi pártbizottságok közös ankétja elemezte elég alaposan a szegedi tudományos kutatómunka helyzetét, a rendelkezésre álló tudományos kapacitás kihasználtsági fokát, s a kutatások és a társadalmi-termelési igények összehangolásának lehetőségeit. Mint annak a bizottságnak a vezetője, amely a vitára bocsájtott írásos anyagot elkészítette, megismerhettem az egyetemünkön kívüli tudományos kutatómunka helyzetét, adottságait. Az a meggyőződés erősödött meg bennem s igazolt meggyőződésemben a vita is, hogy a szegedi tudományos kapacitás sokkal többre képes a jelenlegi teljesítménynél s hogy valóban szükséges azokat a módokat megkeresni, amik segítségével a tudományos kutatómunka társadalmi hatásfoka növekedne. Egyetemünkről szólva: sokat kell még tennünk azért, hogy az itt folyó tudományos tevékenységnek a társadalom igényeire való igazodása megfelelő legyen. Különösen a Természettudományi Karon működő intézetek tehetnek sokat ezen igények közvetlen és közvetett szolgálataiban. Úgy is, hogy kutatásaikat összehangolják az országos igényekkel s úgy is, hogy e kutatások esetleg segítséget adnak a helyileg jelentkező termelési és társadalmi kívánások teljesítéséhez is. Minden félreértést elkerü-

Az egyetem a város szellemi centruma legyen

Dr. Márta Ferenc nyilatkozata

lendő, nem arról van szó, hogy tudományos kutatásokat, kísérletsorozatokat felbe kell szakítani s helyettük újakat kell kezdeni, hanem arról, hogy egy-egy tudományos eredményt vizsgálát tárgyává kell tenni annak az eredménynek az esetleges gyakorlati alkalmazását, felhasználhatóságát is. Ott van például a szénhidrogének oxidációjával kapcsolatos kutatás. A kísérletek céljára választható tulajdonképpen bármelyik szénhidrogén, de hogyha a kutatóhelynek tudomása van arról, hogy például valamely szénhidrogén oxidációja útján előállítható vegyületnek fontos szerepe van a vegyiparban, nyilván ésszerű modellfolyamatként annak a szénhidrogénnek az oxidációját választani. Az a véleményem, hogy az egyetemnek kötelessége részt vállalni azoknak a feladatoknak a megoldásában, amiket a városkörnyéki olaj és földgázlelet hasznosítása vetett föl, a kutatási tevékenységen túlmenően is. A vegyészképzésben például nagyobb lehetőséget biztosítunk a hallgatók számára, hogy speciálkollégiumokat hallgassanak a szénhidrogének ipari kémiaijáról, vagy más Szegeden hasznosítható témakörökből. Gazdaságosság szempontjából is indokolt volna, hogy azok a végzett szakemberek helyezkedjenek el a szegedi iparban, akik itt tanultak az egyetemen. Segítséget adhatunk azzal is a szegedi iparnak, hogy figyelemmel kísérjük a nemzetközi szakirodalmat, vagy hogy résztvevünk a gyakorlati szakemberek továbbképzésében. Jelenleg is van erre már példa! A Szegedi Gumigyár számára vállalta az egyetem egy 2 éves középkáder-technikusképző tanfolyam lebonyolítását. A tanfolyam résztvevői érettségizett fiatalok, akik technikus-művezetői munkakörökben dolgoznak majd a két éves kurzus elvégzése után.

Rektor Elvtárs! Sok szó esik mostanában arról, hogy általában is Szegeden is a felsőoktatási intézményeknek aktívabban részt kell venniük a táj, a város szellemi arculatának alakításában. Ön szerint milyen lehetőségei vannak egyetemünknek e fontos közéleti funkció hatásosabb ellátásában?

Azt hiszem, a kérdésnek két oldala van. Tudnunk kell azt is, hogy a megye és a város hol s miben igényli az egyetem segítségét, aktív közreműködését. Azt vallom, hogy az egyetemnek véleményformáló szellemi centrumnak kell lennie s meghatározó szerepnek közvetlen társadalmi környezetében. Egyetemünk nem szigetelte el magát eddig sem ettől a társadalmi-közéleti szereptől, Oktatóink többsége aktívan részt vesz a város életében, közéleti megbízatásokat vállal, népművelő-ismeretterjesztő munkában működik közre. A kultúrpolitika szintjén azonban jelentőségén aluli szerep jut az egyetemnek a szellemi élet formálásában. S konkrét lehetőségeken túl ez már ismét szemléleti kérdésként jelentkezik. Egyetemünk oktató, nevelő és tudományos feladatainak ellát-

lendő, nem arról van szó, hogy tudományos kutatásokat, kísérletsorozatokat felbe kell szakítani s helyettük újakat kell kezdeni, hanem arról, hogy egy-egy tudományos eredményt vizsgálát tárgyává kell tenni annak az eredménynek az esetleges gyakorlati alkalmazását, felhasználhatóságát is. Ott van például a szénhidrogének oxidációjával kapcsolatos kutatás. A kísérletek céljára választható tulajdonképpen bármelyik szénhidrogén, de hogyha a kutatóhelynek tudomása van arról, hogy például valamely szénhidrogén oxidációja útján előállítható vegyületnek fontos szerepe van a vegyiparban, nyilván ésszerű modellfolyamatként annak a szénhidrogénnek az oxidációját választani. Az a véleményem, hogy az egyetemnek kötelessége részt vállalni azoknak a feladatoknak a megoldásában, amiket a városkörnyéki olaj és földgázlelet hasznosítása vetett föl, a kutatási tevékenységen túlmenően is. A vegyészképzésben például nagyobb lehetőséget biztosítunk a hallgatók számára, hogy speciálkollégiumokat hallgassanak a szénhidrogének ipari kémiaijáról, vagy más Szegeden hasznosítható témakörökből. Gazdaságosság szempontjából is indokolt volna, hogy azok a végzett szakemberek helyezkedjenek el a szegedi iparban, akik itt tanultak az egyetemen. Segítséget adhatunk azzal is a szegedi iparnak, hogy figyelemmel kísérjük a nemzetközi szakirodalmat, vagy hogy résztvevünk a gyakorlati szakemberek továbbképzésében. Jelenleg is van erre már példa! A Szegedi Gumigyár számára vállalta az egyetem egy 2 éves középkáder-technikusképző tanfolyam lebonyolítását. A tanfolyam résztvevői érettségizett fiatalok, akik technikus-művezetői munkakörökben dolgoznak majd a két éves kurzus elvégzése után.

(Folytatás a 4. oldalon.)